

หว่านพืชใดได้ผลนั้น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโธ

เทศน์เช้า วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หว่านพืชอย่างใดมันได้ผลอย่างนั้น หว่านพืชใด การหว่านพืช การแสวงหา ทุกคนต้องแสวงหา แต่หว่านพืชลงไป หว่านพืชลงไป เมล็ดพันธุ์พืชสำคัญ หว่านข้าวก็ได้ข้าว ประารถนาอะไรได้อย่างนั้น นี่เราปรารถนาอะไร? เราปรารถนาบุญกุศล เราปรารถนาที่พึ่ง หาที่พึ่ง การหาที่พึ่ง แล้วเรายังเกิดได้ที่พึ่ง เวลามันที่พึ่งเราก็เข้าใจกัน

อย่างเด็กๆ เห็นไหม เด็กๆ นี้อยากเป็นผู้ใหญ่มากเลย เห็นผู้ใหญ่ทำอะไร เด็กก็อยากจะทำตามมาก อยากจะพ้นจากวัยเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ เพราะเด็กมันคิดว่าผู้ใหญ่มีความสุขมากเลย เราหวังเราคาดหวังว่าเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ใหญ่ ทำไมผู้ใหญ่ต้องไปหาเขา ดึงให้มันเป็นเด็กตลอดเวลาละ นี่กลับกัน เวลาเด็กก็อยากเป็นผู้ใหญ่ อยากพ้นจากการบังคับ อยากจะเป็นอิสระ แต่อิสระตรงไหน มันอิสระไปไม่ได้ เพราะมันอยู่ในกฎของวิญญูะ วิญจกร

อย่างเช่น มนุษย์ ใครจะลาออกจากความเป็นมนุษย์ได้ เพราะเวลาเราทุกข์กัน เราอยากจะลาออกจากความเป็นมนุษย์ เราพยายามฆ่าตัวตายเพื่อพ้นจากสภาวะที่เป็นทุกข์ แล้วมันไม่จริง พ้นออกไปกลับทุกข์มหาศาลเลย พอเวลาทำร้ายตัวเองไป นึกว่าจะพ้นไปจากทุกข์ เพราะนึกเอา เห็นไหม นี่ไง พระพุทธเจ้าถึงได้บอกไป นรก สวรรค์ ทุกอย่างมีหมด นรก สวรรค์ นิพพาน มีอยู่นะ มีอยู่พร้อมเลย แล้วทำลายไม่ได้ มันเป็นสิ่งที่รองรับสภาวะใจที่พอดีใจ พอดีคือว่ามันบาลานซ์กัน มันเข้ากันได้ เกิดพอดี

นี่เหมือนกัน กรรมต้องเกิด แล้วเราทำร้ายตัวเอง พระพุทธเจ้าบอกเป็นกรรมมากเลย การทำร้ายตัวเองเพราะอะไร เพราะสมบัติข้างนอกเรายังหวง เห็นไหม ทีนี้สมบัติข้างใน แต่ในมูมกลับกันนะ มนุษย์เราลืมมองตนเอง ทำลายของข้างนอกมันก็ว่าทำลายของข้างนอก ทำลายคนอื่น มันก็เป็นบาปเป็นกรรม ทำลายตัวเองบาปกรรมมากกว่า แต่เวลาเราทุกข์ขึ้นมาเราไม่เห็นตรงนั้น เราจะทำลายตัวเราเอง

พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนตรงนั้น สอนให้ทำลายทุกข์ในหัวใจต่างหาก สอนให้ทำลายความยึดมั่นถือมั่น

เช้า สาย บ่าย เย็น วันต่อวัน เหมือนกันหมดเลย แต่ถ้าวันไหนเรามีความสุข เราจะต้องการถึงความสุขนั้นให้อยู่กับเรานานๆ ถ้าวันไหนมีความทุกข์ อยากรให้มันผ่านไปเร็วๆ แต่มันกลับพันไปซ้ำ เพราะความทุกข์นี้มันเข้าไป มันอยากรให้ผ่านไป ความกังวลมันจะอยู่ มันคิดข้องอยู่ นี้ความข้องอยู่ พระพุทธเจ้าถึงสอนให้ทำลายตรงนี้ไง ให้ทำลายความทุกข์ในใจ ไม่ใช่ทำลายตัวเราเอง

คนเรามองไม่เห็น ตรงนี้ศาสนาพุทธเราเจริญ เรามีความสำคัญมากก็ตรงนี้ไง ตรงนี้ฆ่านามธรรม ไม่ได้ฆ่ารูปธรรม ฆ่านามธรรม นามธรรมที่ว่าทำให้เกิดรูปธรรมขึ้นมาไง ฆ่านามธรรม ฆ่าความยึดมั่นถือมั่น ฆ่าสมุทัย ฆ่าตัดหาความทะยานอยาก แต่เด็กเล็กๆ มันก็ทะยานอยากตามประสา มันมันทะยานอยากตามประสาของมัน แต่มันทะยานอยาก อยากรจะพันเป็นผู้ใหญ่

แต่เราเป็นผู้ใหญ่แล้วจะพันไปไหน? ก็ทำลายตัวเองไปเพื่อจะพันไป มันพันไปไม่ได้ กับมหาศาลเลย เพราะตายไปปี๊บ เทียน ๑ เล่ม จุดยังไม่หมด มันต้องรอจนกว่าจะจุดหมด ถ้ามีไฟจุดหมด ภพชาติเราใช้ ๑ ภพ ๑ ชาติ นี้บุญกรรมรักษาไปจนหมดอายุขัย เทียนหมดเล่มไป แล้วเทียนมันไม่หมดเล่ม ครึ่งเล่ม ก่อนเล่ม แล้วมันดับไป เหลือเทียนตั้งเกือบเล่มหนึ่ง แล้วไม่มีไฟจุดมันนะ เห็นไหม กว่ามันจะสลายไป ภพชาติมันตรงนี้ไง ถ้าเราตายไป เรายังไม่หมดภพชาติ มันเป็นสัมภเวสี ไปรออยู่ที่นี่มันทุกข์ไหม กับถ้าเทียนมันมีอีกเล่มอยู่ เทียนทั้งเล่มมันโดนไฟเผาอยู่ ไฟเผาลงไปเผาเทียนลงไป

นี่ชีวิตเรา มันต้องเกิดตายใช้ใหม่ จนกว่าหมดอายุขัยไป แล้วเราไปทำลายตัวเราเองก่อน เพราะต้องการมีสภาพแบบนี้ แล้วไปอยู่นั้นไม่มีไฟเผา กาลเวลาของภพมันต่างกัน ๘ ล้านปี ๒๐ ล้านปี ๒๕ ล้านปี แต่ละภพแต่ละชาติ พอจิตมันไปอยู่ตรงนั้น แล้วมันยังไม่หมด มันไม่มีสถานะที่จะรับแบบเขา

ถ้าคนหมดอายุขัยไปเกิดสภาวะอย่างนั้นมันรับได้เลย เพราะอะไร เพราะมันเกิด ภพมันเกิด บุญกุศลไปเกิด มันได้ผลประโยชน์ แต่ถ้าเราไม่ได้ เราเป็นส่วนเกิน พอชนชั้น ๒ ไปรออยู่ๆ อยู่ตรงนี้มันทุกข์ไม่ทุกข์

การทำลายตัวเอง นี่ก็จะฟื้นสภาวะอันนี้ไปเพื่อจะไปหาสภาวะใหม่ มันได้สภาวะใหม่ แต่สภาวะทุกข์ใจ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า ให้ไปตามครรลองของมัน เราหาที่พึ่งที่อาศัย เราต้องหาที่พึ่งที่อาศัยตรงนี้ไง เราแสวงหาอะไร พืชพันธุ์อะไร เราหว่านไปด้วยอะไร

ทีนี้เราหว่านด้วยบุญ เรามากันนี่ วันพระ วันเสาร์ วันอาทิตย์ เขาจะไปไหนกัน เขาต้องไปพักผ่อนสิ เขาไปพักผ่อนที่ร่างกายใจ แต่ความวิตกกังวล นามธรรมนั้นไม่ได้ทำลาย ไปพอกพูน เข้าไปอีก ไปพักผ่อน ไปเสียทรัพย์ ไปเสียพลังงานของใจ เราไปหาบุญกุศล ไปเพิ่มกำลังของใจ เสียทรัพย์เหมือนกัน เพราะเราต้องบุญกุศลจะเกิดขึ้นมาจากการสละ การทานก่อน นี่เสียทรัพย์เหมือนกัน

แต่เสียทรัพย์อันนี้ พระพุทธเจ้าสอนให้เสีย หางเงินมาได้ส่วนหนึ่ง ให้เก็บลงทุนไว้ส่วนหนึ่ง ให้ใช้จ่ายส่วนหนึ่ง ให้เก็บรักษาไว้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งถึงได้ฝังดินไว้ดีไหม เราฝังดินไว้ ฝังไว้ในศาสนา คือเรามาสละออกไป เราจะฝังไว้ในศาสนา เพื่ออะไร? ก็เพื่อชำนามธรรม การสละออก การตระหนี่ของคน กิเลสของคนอยู่ตรงนี้ไง แล้วการสละออก ใจมันต้องคิดออก เจตนาจะมาวัด เจตนาจะมาวัด เจตนาต้องหา แสวงหาสิ่งนั้นมา นี่เจตนาวัด มันถึงใจถึงใจไหม เราสละออกไปแล้วบุญกุศลเกิดขึ้น อุทิศส่วนกุศลไป

ถ้าเราไม่สละออก นี่ก็ไม่ได้ สละออกเป็นวัตถุ เวลาคิดขึ้นมามันเป็นทิพย์ สละออกไปเป็นวัตถุ แต่นามธรรมนั้นสละออกไป นี่มันเขย่งถึงใจดวงนั้น เขย่งถึงนามธรรมที่เราจะรักษามันในนามธรรมที่อยู่ในหัวใจ ถ้ามันอยู่เฉยๆ เหมือนฝีมัถปวคอยู่ บ่งไม่ออกทำอะไร ต้องบ่งหนองนั้น ออกไปจากฝีมัถให้มันแตกออกไป ความปวคนั้นจะคลายไป

ความยึดมั่นถือมั่นของใจไม่เคยสละเลย แล้วมันสละไม่ได้เพราะเราไม่เป็น พระพุทธเจ้าถึงฉลาดมากไง ทำเรื่องของง่ายๆ แต่มันสะเทือนหัวใจ เรามองข้ามกันไง หลงปากคอก การให้ทานๆ ให้ทานเพราะว่ามันสละออกจากใจ ใจต้องคิดสละออก ใจไม่เคยคิด ไม่สละออก มันสละออกไม่ได้ ใจมันจะยึดมั่นถือมั่น ดึงไว้ไง

นี่หว่านพืชอะไร? หว่านพืชเพราะเราได้ฟังธรรม เราเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราได้ฟังธรรม เราเชื่อว่าการกระทำแบบนี้ การกระทำแบบนี้การกระทำแบบนักปราชญ์ที่ว่า ทาน สีล ภาวนา สละทานออกไปก่อน สละทานออกไป แต่มันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะมันไม่รู้ มันไม่เข้าใจ แต่ถ้ารู้ ถ้าเข้าใจ เห็นไหม ทำงานเป็นนิสัย สละออกไป สละออกจากใจไป ใจคิดออกไป สละออกไปๆ พอสละออกไปแล้ว ออกไปเรื่อยๆ มันสะเทือนถึงใจตลอดๆ สละทานออกมา พอทานปุ๊บมันได้มา ฟังธรรม ฟังธรรม “ทาน สีล ภาวนา”

เรือโททานิคอมไปนี่ใครก็ขึ้นมาได้ พยายามจะกู้ขึ้นมาด้วยวิทยาศาสตร์ พยายามกู้ขึ้นมาได้ ไอ้สิ่งที่จมอยู่ในหัวใจนี้ใครก็ออกมาได้ ใครก็ตัวเองให้พ้นจากการปกครองของกิเลสได้ โธมะ น้ำนี่ โธมะคือเหมือนกับภพชาติที่เราข้ามไม่ได้ไง มันปิดบังใจไว้ ใจของเราจมอยู่ในนั้น จมอยู่ในโธมะนั่นนะ ใครจะกู้ขึ้นมาได้ กู้ขึ้นมาด้วยวิธีไหนนะ

เพราะมันไม่มีเครื่องมือ เรือที่จมไป เมื่อก่อนไม่มีสิทธิ์กู้เลย เพราะมันจมไปในทะเลน้ำแข็งด้วย แล้วมันถึงเวลาหน้ามันเป็นน้ำแข็ง เอาไม่ได้เลย ไม่มีเทคโนโลยี เหมือนกับศาสนานี้ไม่มีใจ

เราอยากจะพ้นทุกข์กันแต่เราทำไม่ได้ แต่ปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยี นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมีศาสนา มีมัคคอรียสังฆัง นี่ก็ใจตัวเองพ้นจากโธมะ ใจตัวเอง ถ้าใจตัวเองขึ้นมาได้คนนั้นประเสริฐ คนนั้นประเสริฐนะ มันพ้นที่นามธรรมที่ว่าเมื่อกี้ นามธรรมนี้มันเป็นนามธรรม แต่ถ้าเราปฏิบัติเข้าไป จิตแก่จิตใจ ความเห็นของนามธรรมมันจะไปแก้ไอ้ความยึดมั่นถือมั่นของใจอันนั้นได้ ใจที่มันปิดบังไว้ ที่มันไม่มี มันไม่เคยเห็นใจ แต่มัคคอรียสังฆังนี้จะเข้าไป

ทำใจให้สงบก่อน ถึงจะเป็นสมาธิได้ ทำใจให้สงบ ใจสงบต้องกำหนดพุทโธๆ หรือกำหนดอะไรก็ได้แล้วแต่ กำหนดเข้าไป แล้วเครื่องมือมันต้องเป็นเครื่องมือที่จริง ไม่ใช่เครื่องมือเราเขียนขึ้นมา เราพยายามหาเครื่องมือ เราเขียนขึ้นมาก่อน แต่ยังไม่ได้ผลิตเครื่องมือขึ้นขึ้นมา ยัง

ไม่ได้ผลิตเครื่องมือขึ้นมานั้นมันก็เหมือนกับการทำสมาธิแล้วมันเป็นสมาธิอยู่ เป็นสมาธิไม่เป็น สัมมาใจ มันเข้าไม่ถึง มันเข้าไม่ได้ พอเครื่องมืออันนี้มันเป็นแค่แบบแปลน มันเป็นแค่พิมพ์เขียว มันยังไม่เป็นเครื่องมือจริง ความไม่เป็นเครื่องมือจริงมันเป็นรูปแบบ ที่ว่าเราเป็นเครื่องมือได้ เรา คิดได้ สมาธิที่เครื่องมือยังไม่พอมันก็ทำไม่ได้

ถึงว่า การทำสมาธิ กำหนดเข้าไป ถ้ามันไม่เป็นตามสัมมาสมาธิ ทำไม่ถึงว่ามีมณฑลดำ มณฑล ขาวละ มณฑลดำ เวลาเป็นสมาธิขึ้นมามันใช้ไปในทางที่ผิด อันนั้นอยู่ที่เจตนาของคนใช้ เจตนาจะ แต่การเข้าหาสมาธินี้กำหนดเข้าไป มันหายไปเลย เห็นไหม มันตกวงค์ก็ได้ มันเป็นไปอย่างนั้น แล้วความเห็นในสมาธินั้นนะ ความเห็นในสมาธินั้น การสร้างเครื่องมือขึ้นต้องเหนื่อย พอเราจะ สร้างเครื่องมือขึ้นมา เราต้องลงแรงงานลงไปแล้ว การทำสมาธินั้นเราก็ต้องลงแรงงานไปแล้ว แรงงานนั้นเป็นแรงงานหาเครื่องมือ แรงงานนั้นไม่ใช่แรงงานที่จะลงไปกู้เรือขึ้นมาไง

เรายังไม่สามารถกู้ใจขึ้นมาเลย เพราะเครื่องมือภายนอกเราสั่งซื้อได้ เราหาได้ เรา เปรียบเทียบไง แต่เครื่องมือภายใน เห็นไหม อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน พอดน เป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องสร้างเอง มรรค ๘ นี้ตนต้องสร้างเอง มรรคหยาบๆ ที่เราทำกัน สัมมาอาชีวะ เราเลี้ยงชีพชอบ เราประกอบอาชีพชอบ เราทำความเพียรชอบ การงานของเราชอบ ถูกต้องหมดเลย นี่มรรคหยาบๆ มรรคนี่มรรคของปุถุชน แล้วพอมรรคที่เป็นปุถุชน สมาธิมัน ละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา จากที่เป็นนามธรรม มันจับต้องได้ไง

เราว่าเรารักตัวเอง แต่เราไม่เคยเห็นตัวเราเองเลย เราจี๊ลิ เราเป็นใคร จี๊เรา จี๊ไปที่ในร่างกาย เรา ตรงไหนเป็นเรา สิ่งที่เป็นเรา เวลาเราไปโรงพยาบาล ถ้ามันวิการ ต้องเปลี่ยน เห็นไหม ตัด ออกไปเป็นเราใหม่ มันเนา มันเสีย ไม่ใช่เรา มันไม่ใช่เรา เพราะเราไม่เคยเห็นตน เพราะเราอยู่ใน สมมุติทั้งหมด สมมุติขึ้นมา มนุษย์ว่าเป็นสัตว์ฉลาด สมมุติขึ้นมาให้เป็นตนไง สมมุติว่าเป็นนาย ก นาย ข แต่นาย ก นาย ข ไม่มีตัวตน

แต่ถ้าทำสมาธิเข้าไปนี่มันจับต้องได้ จากที่เป็นนามธรรม ทำไมมันจับตัวมันเองได้ละ จิตนี้ สงบ จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ เห็นไหม สิ่งที่เป็นนามธรรม เราว่าเป็นนามธรรม เรา ว่ามันจับต้องไม่ได้กับจับต้องได้ สิ่งที่เป็นวัตถุเป็นเนื้อหนังมังสาของเรา กลับแปรสภาพ

ตลอดเวลา สิ่งที่เป็นนามธรรมมันก็แปรสภาพ แต่สามารถทำให้เป็นเอกัคคตารมณ์ ทำให้จิตนี้เป็นหนึ่งได้ นี่จิตแก่จิต

จากที่ว่าเราแสวงหาเครื่องมือข้างนอก เราแสวงหาเครื่องมือจากข้างนอก เราอยากได้เครื่องมือเข้ามา เครื่องมืออย่างนั้นมันเป็นวัตถุที่แก้ไขวัตถุไป เครื่องมือของโลกเขา มันจะเอาโลกเขาไป แต่เครื่องมือของใจ เครื่องมือของใจมันต้องใช้ใจเข้าไป เครื่องมือของใจ เครื่องมือกู่ใจของตัวเองขึ้นมาให้พ้นจากทุกข์ มันต้องทำเครื่องมืออันนี้เข้ามา นี่คือการทำให้สงบให้เป็นสัมมา

ถ้าไม่เป็นสัมมา อันนั้นมันเป็นแค่พิมพ์เขียวที่ยังไม่ได้ทำขึ้นมา พิมพ์เขียวมันแค่พิมพ์เขียวเป็นกระดาษ เห็นไหม มันไม่สามารถจะกู่ใจขึ้นมาได้หรอก อันนั้นเป็นสมาธิเหมือนกัน แต่สมาธิที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ การปฏิบัติที่ว่าไม่มีผู้ขึ้นจริงหนึ่ง ประสบการณ์ตรงของการเข้าไปมันต้องผิดพลาดเข้าไปก่อน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีบารมีขนาดนั้นนะ ขนาดว่ามีบารมีพร้อม ถ้าตรัสรู้ควร จะตรัสรู้ได้เลย ทำไมไปหาอาหารคาวส ไปหาส่งออก สมาธิที่ส่งออกไปข้างนอก สมาธิที่ว่า เป็นสมาธิมันไม่เข้ามาหาข้างใน จนมาทำอานาปานสติ อานาปานสติแล้วหักเข้ามา ทำอานาปานสติก่อน ถึงจะค้นไปหาบุพเพนิวาสานุสติญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณ การส่งออก การส่งออกไป จดอุปปาตญาณ การตามไป อันนี้ยังเป็นสมาธิ

จดอุปปาตญาณก็สมาธิส่งออกไป สมาธิที่ดูเข้าไป อานาปานสติ ถึงว่า อาสวัคชญาณ ต่างหาก อาสวัคชญาณ ย้อนกลับมาถึงเป็นวิชา ๓ เห็นไหม สมาธิตัวนี้ไง ถึงว่าต้องทำเข้ามา มัน เป็นเครื่องมือ ใจถึงใจ ที่ว่า เครื่องมือโลกเป็นเครื่องมือโลก เครื่องมือของโลกเขามันเป็นวัตถุ มันแก้ไขวัตถุ ไม่มีเครื่องมือใดๆ ไม่มีแสงเลเซอร์ ไม่มีสิ่งใดเลยจะเข้าไปแก้ไขของผู้ปฏิบัติได้

ผู้ที่ปฏิบัติชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงว่า ถ้าทำสมาธิแล้วถึงเห็นตน ถึงรู้จักว่าเราเป็นใคร นาย ก นาย ข นี่เป็นแค่สมมุติ สมมุติอยู่ที่บัญญัติ อยู่ที่ทะเบียนบ้าน แต่เห็นตามความเป็นจริง เราจับเราได้ ไม่มีชื่อ ไม่มีอะไร มันเป็นภาษาใจ แล้วมันไปได้ตลอด เห็นไหม จิตนี้สงบ ถ้าจิตนี้สงบ จิตนี้เป็นสมาธิ จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์

ถ้าเราได้บุญขนาดนี้ เวลาเราจะใกล้ดับขันธ์ มันจะย้อนกลับมาตรงนี้ ถ้าย้อนกลับมาตรงนี้ นะ เกิดเป็นพรหม เห็นไหม จิตเราธรรมดาเรายิ่งขึ้นไปเกิดเป็นพรหมได้ เราถึงจับต้องตัวเราได้ไง เราถึงรู้จักเรา การรู้จักเรา การจับต้องตัวเองได้ จากเป็นนามธรรมที่เราจะทำลายมัน เราทุกข์มาก เราอยากจะหลบออกไป ขณะที่ทำใจเป็นสมาธิมันมีความสุขขึ้นมา แล้วมันรู้ผลจริงตามนั้น มันถึงยังไม่กล้าทำลายตัวเอง

คนที่ไม่เคยเห็นสมบัติมันก็ทำลายได้ แต่คนที่เคยเห็นสมบัติ เห็นเงินทองของตัวเอง จะไม่กล้าทำลายตรงนั้นเด็ดขาดเลย เงินทอง เห็นไหม แต่นี้บุญกุศลมันยิ่งกว่าเงินทอง เงินทองมันใช้มันใช้ได้ แต่ถ้าเป็นบุญกุศลนี้มันเป็นทิพย์ไง มันส่งไปภพชาติไปเรื่อยๆ มันส่งขึ้นไปแต่ละภพแต่ละชาติขึ้นไปๆ จนเต็มได้ จนพ้นได้ พ้นออกไปจากทุกข์ทั้งหมด แต่การพ้นออกไปจากทุกข์นั้น มันต้องวิปัสสนา การวิปัสสนามันต้องเห็นกายอีกใจ จากเครื่องมือเข้าไปพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม

มันถึงว่าเป็นศาสนาใจ หว่านพีชออกไปอย่างไร เราหว่านอะไรออกไป เราหวังอะไร นี่เราหว่านทานก่อน เราต้องรักษาศีล เรามีศีลขึ้นมา ศีลคือเครื่องจำกัดไม่ให้ไปกระทบกับสิ่งอื่น ให้เป็นอิสระเข้ามา แล้ววิปัสสนาเข้าไปอีก วิปัสสนา พยายามทำขึ้นมาให้ได้ ทำความสงบ อาศัยความสุขในสมาธิมันมหาศาลแล้ว ความสุขในความสงบนี้ทำให้เรามีอยู่มีกิน มันจะไม่กล้าทำลายตัวเองเด็ดขาดเลย ถ้าคนเห็นใจของตัวเองขนาดนั้น เห็นสมบัติของเรา เห็นสมบัติความเป็นจริงที่มันมีอยู่ในใจนี้

การเกิดเป็นมนุษย์มันมีใจอยู่ในกาย มันเป็นสมบัติมหาศาล แต่เราไปมองเห็นแต่สมบัติข้างนอก ไปมองสมบัติที่อาศัยอยู่ข้างนอก เลยมองข้ามใจของตัวเอง เวลามองข้ามใจของตัวเอง เพราะใจมันทุกข์ นี่มันโง่ขนาดนั้นนะ ใจมันเป็นของมันเอง แล้วมันทุกข์ พอมันทุกข์นี่มันทำอะไรไม่ได้ มันคิดทำลายตัวมันเอง เห็นไหม ทั้งๆ ที่ว่าเราทำความสงบเข้าไปมันจะเห็นคุณค่าของมันเอง แล้วไม่กล้าทำลายดวงนี้

เพราะใจ ใจเป็นผู้ที่ว่า อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิสฺสุติ อาสวะสฺสึนฺนํ ใจนี้เป็นผู้รับผลของวิมุตติ ใจ ภาชนะที่จะรับธรรมอันมหาศาลคือหัวใจนั้นนะ มันจะสัมผัสกับธรรมได้ แต่เราไปทำลายภาชนะที่จะสัมผัสกับธรรมเสียแล้ว แล้วเราจะเอาอะไรไปใส่ธรรมล่ะ เราจะเอาเครื่องมือไหนใส่

ธรรมไป เราจะมานี้เราต้องหาอุ้งหาอะไรใส่ของมา หัวใจดวงเรา หัวใจของเราเป็นภาชนะที่จะ
สัมผัส ที่จะใส่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใส่ธรรมที่เราทำบุญกุศลมานี้ มันจะไป
ซบลงที่นั่น เป็นภาชนะที่ใส่ไป แล้วไปเกิดบนภพบนชั้นต่างๆ จนถึงที่สุด จิตนี้ก็ไปถึงนิพพานได้
เป็นภาชนะที่จะพ้นออกไปได้

ถึงว่า ใครจะกล้าทำลายละ ไม่มีใครกล้าทำลายจิตดวงนี้ถ้าเห็นสภาวะตามความเป็นจริง
นั้น เห็นสภาวะ เห็นความที่ว่ามันเป็นภาชนะที่จะใส่ของที่ประเสริฐใจ เราไม่สามารถหาธรรมได้
แต่เราก็มีภาชนะใส่ธรรม ฝนจะตกมา เราต้องหาโอ่งหาไหไปรองฝน นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อแล้ว เราก็รักษาใจของเราเพื่อจะรับอันนี้ แต่ในเมื่อมันต้องตายไปตาม
กาลเวลา ตามอายุขัย ตามอายุขัยนั้นมันวาสนาของคน เพราะเราสร้างไม่ถึง มันก็มีวาสนา

แต่คนตะเกียกตะกายอยู่ เวลาจะสิ้นไปยังห่วงมาก ห่วงว่าขอให้พ้นก่อนไฉน เวลาจะดับขั้น
นี้ขอให้พ้นจากกิเลสก่อน จะดับขั้นก็ไม่ว่า แต่ถ้ายังไม่ดับขั้น ขอรักษาชีวิตไว้ก่อน เห็นไหม ผู้
ที่จวนเจียนจะพ้นออกไปได้นี้จะรักษาไว้ อดอาหารจนกว่ามันจะตายก็ยังพยายามฝืนขึ้นมาเพื่อจะ
รักษาธาตุขั้นไว้ เพื่อจะเข้าไปถึงจุดหมายปลายทาง

แต่นี้เรา พอมันทุกข์มันยากขึ้นมา นี้หว่านพืชอย่างไร ถ้าหว่านพืชในธรรม หวังในธรรม
เราก็ต้องรักษาชีวิต แล้วรักษาชีวิตรักษาไว้แบบมีความสุข ไม่ใช่รักษาแบบมีความทุกข์ใจ รักษา
ชีวิต รักษาหัวใจไว้เพื่อจะใส่ธรรมที่เราจะปฏิบัติของเราไปเรื่อยๆ เราจะปฏิบัติของเราไปเรื่อยๆ
จนกว่าเราจะได้ธรรมอันนั้นไฉน ถ้าได้ธรรมอันนั้นมันก็เป็นอันว่าสิ้นสุด มันก็จบเรื่องของการเวียน
ว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี้ไฉน

แล้วมาจากนี้แหละ มาจากเครื่องมือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราพบ
พระพุทธศาสนา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีวาสนา แล้วเรายังอยู่ในหมู่คณะของเราเข้ามาในวงของ
บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ไฉน แล้วเราก็เป็นนักรบที่
ออกมาในหมู่ของการเข้าใจในธรรมะของพระพุทธเจ้า มันสงวน

คนเราเห็นคุณค่าของศาสนานะ เห็นคุณค่าของธรรมะพระพุทธเจ้า มันจะสงวน มันจะ
รักษาไว้ ถึงเราทำไม่ถึงมันก็เคารพบูชา เราถึงเป็นบริษัท ๔ หนึ่งในบริษัท ๔ ที่เข้ามาถึงวงใน วง
ในคือเข้าใจศาสนาจริง วงนอกคือเปลือก

อยู่กันแค่ประเพณี รักษากันไปเปลือกๆ แต่วงในมันจะจรโลงเนื้อของกรรมะ เนื้อของกรรมะ ทาน ศีล ภาวนา จะทำให้ถึงที่สุดให้ได้ พอมีทาน ศีล ภาวนา มันก็จะเป็นเครื่องมือเข้าไปถึงมัคคอรียสังขัง มรรค ๘ จากถึงมรรคแล้วเดินมรรคขึ้นไป มันจะเข้าถึงผล อริยผลใด เป็นอริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า

พระอริยเจ้ารักษาศาสนาไว้ละเอียดอ่อนกว่าพวกเรา เราเป็นปุถุชน แต่เราก็พยายามจะก้าวเดินเข้าไปให้ถึงตรงนั้น พระอริยเจ้าเกิดขึ้นมาจากหัวใจดวงนั้นนะ ผู้ใดปฏิบัติกรรมสมควรแก่กรรม หัวใจดวงนั้นสัมผัสธรรม หัวใจดวงนั้นพลิกจากปุถุชนเป็นอริยะไปเลย แล้วจะเข้าใจศาสนา จะสงวนมาก ตั้งแต่โศดาบันขึ้นไปจะกราบพระพุทธเจ้าด้วยเต็มหัวใจ เพราะอะไร

เพราะพระพุทธเจ้าชี้ช่องทางนี้ให้มาได้ ไม่มีช่องทางนี้ ใครจะเดินมาได้ ฉะนั้น ใครจะไม่นึกถึงคุณของคนชี้ช่องทางให้เรามา ใครไม่นึกถึงเจ้าของถนนหนทางนี้ให้เรามา อันนั้นถึงว่า ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วจะกราบพระพุทธเจ้าแบบเต็มหัวใจ แล้วจะเป็นผู้รักษาธรรมแบบเต็มหัวใจ

เราหว่านพืชอย่างไร เราหวังผลอะไร เราหวังผลในทาน หวังผล...(เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)